

عنوان مقاله:

بررسی سیر تحول کالبدی قلعه باستان شناسی شوش

محل انتشار:

دومین همایش تخصصی توانمندسازی میراث معماری و شهری در برابر زلزله (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 11

نویسندگان:

آتوسا قربانی - کارشناس ارشد مرمت و احیای بناها و بافت های تاریخی، پایگاه میراث جهانی شوش

علی بوبری - کارشناس باستان شناسی، پایگاه میراث جهانی شوش

خلاصه مقاله:

در نتیجه ی روابط فرهنگی ایران با دولت فرانسه در دوران قاجار، توجه شرق شناسان به ایران و بخصوص شوش که دارای آثار چشمگیری بود سبب شد بیش از یک قرن کاوشگران انگلیسی در ابتدا و فرانسویان پس از آنان دست به حفاری و کاوش های باستان شناسانه در ایران بزنند هرچند که بیشتر این فعالیت ها حاصلی جز به تاراج بردن میراث ملی ایران نداشت. نخستین نشانه ها از سکونت بشر در شوش براساس یافته های باستان شناسی به شش هزارسال پیش می رسد. تپه های باستانی شوش نشان دهنده ی آثار بازمانده ای از دوره استقرار هستند که سکونت در آن از اواخر هزاره پنجم پیش از میلاد تا امروزه ادامه داشته است. در دوران قاجار همزمان با سلطنت ناصرالدین شاه، حضور بیگانگان در منطقه برنا امنی خوزستان و بخصوص شوش می افزاید، پس از لغو امتیاز انحصار اکتشاف آثار قدیمه در تمام نقاط ایران به سرپرستی مارسل دیولافوآ، در نتیجه عدم رعایت موارد قید شده در امتیازنامه ی مذکور از سوی دولت فرانسه، مجدداً در نتیجه پیگیری های فرانسویان، قراردادی جدید در 1895 م. بین دو دولت ایران و فرانسه بسته می شود که تا دو سال به دلیل ترور ناصرالدین شاه و اغتشاشات منطقه عملاً کاری از پیش نمی رود. سرانجام، پس از تشکیل هیات علمی فرانسه در ایران توسط آن دولت، ژاک ژان ماری دو مرگان به عنوان سرپرست این هیات در ژانویه ی 1898 م. مجدداً کار کاوش را در این منطقه آغاز می کند. وجود بیماری های واگیردار و ناسازگاری به سبب عدم پذیرش بیگانگان از سوی اقوام بومی منطقه دو مسئله عمده ای بود که موجبات نگرانی فرانسوی ها را ایجاد کرده بود. در نتیجه دو مرگان در تابستان 1898 م. علارغم مخالفت های دولت ایران، نقطه شمالی آکروپل را بهمنظور ساخت مکانی که امکان مقاومت در برابر حملات گروه های مسلح به تفنگ را داشته باشد و همچنین با وسعتی زیاد بتواند افراد هیات، آلات و ادوات کار و اشیای مکشوفه را در خود جا و پناه دهد انتخاب کرد. دو مرگان، به منظور صرفه جویی در زمان و هزینه ها با ترکیبی از مصالح تاریخی موجود در سطح محوطه تاریخی شوش، اقدام به ساخت بنایی حجیم کرد که به سبکی مشابه با قلعه های اروپایی بود. بنا در دو سطح با پیروی از توپوگرافی تپه ی آکروپل، بر روی این تپه قرار گرفته است. چیدمان فضاها، نحوه دسترسی ها، تنوع و چگونگی ارتباطات فضایی را می توان از ویژگی های خاص این بنا بشمار آورد. این مقاله در نظر دارد با بررسی اسناد و مدارک و تصاویر بدست آمده به بررسی سیر تحول و تکامل بنا و دخل و تصرفات وارد بر آن بپردازد. توجه به این نکته ضروری است که آنچه در این بنا بعنوان ارزش و اصالت، بیش از تاریخ ساخت بنا و فرد سازنده ی آن و یا تکنیک های ساخت دارای اهمیت است و می بایست مورد توجه قرار گیرد، مصالح بنا و بستری است که بنا بر روی آن ساخته شده است. دخل و تصرفات وارده بر بنا از یک سو و آسیب های بیرونی و درونی بخصوص زمین لرزه های سال های اخیر از سوی دیگر سبب شده تا با گذشت زمان علاوه بر اینکه از اهمیت و ارزش آن کاسته شود، استحکام بنا نیز تحت تاثیر عوامل پیش گفته قرار گیرد.

کلمات کلیدی:

قاجار، شوش، آکروپل، قلعه دومرگان، مرکز باستان شناسی فرانسه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/979996>

